

УДК 343.9:343:326: 101

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2021.4.16>**Фуркало Вікторія Станіславівна**

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціальних і правових дисциплін
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
вул. Садова, 28, м. Умань, Черкаська область, Україна
orcid.org/0000-0002-0502-3207

Фуркало Володимир Ісакович

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціальних і правових дисциплін
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
вул. Садова, 28, м. Умань, Черкаська область, Україна
orcid.org/0000-0002-4707-6788

СУЧАСНИЙ ТЕРОРИЗМ: ФІЛОСОФІЯ, ІДЕОЛОГІЯ ТА ФОРМИ ПРОЯВУ

Актуальність проблеми. Поглиблене вивчення у науці тероризму має важливе значення для знайдення основних напрямів боротьби з ним. Вивчення змісту тероризму та розгляд соціально-психологічних, економічних і політичних чинників, які впливають на нього, сприяють прогнозуванню його виникнення. Реалізація зазначених завдань оптимізує можливості вчасно уникати нових терористичних актів, проводити підготовку і здійснювати глобальні контр терористичні стратегії. Вивчення основних аспектів тероризму нині є актуальним і потребує детального вивчення.

Мета статті. Аналіз сучасного тероризму: філософія, ідеологія і форми прояви.
Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовувалися філософські, загальнонаукові методи дослідження, а саме: аналіз і синтез, критико-конструктивний метод, порівняльний метод, філософський аналіз.
Результати дослідження. Визначено, що до головних ознак цього небезпечного злочину належить посягання на мирний розвиток і принципи міжнародного права, у виникненні небезпеки, яка загрожує життю представників політичних сил і державних діячів, значної кількості населення, що під страхом загибелі, катувань, фінансових втрат здійснюють проти бажання вчинки, якщо терористичні акції не отримують відповідного опору. Розглянуто основні форми проявів тероризм, а саме: бойовий, соціально-політичний і кримінальний, надано їх характеристику.

Акцентовано увагу на тому, що нині в усьому світі є тенденція залучення в терористичні групи громадян та активної молоді, що здійснюється за допомогою поширення серед молодих людей відповідної літератури, відео- й аудіоматеріалів, у яких висвітлюється ідеологія тероризму, що у майбутньому може реалізовуватися у здійсненні терористичних актів як одного головного засобу отримання поставлених терористичних цілей.
Висновки. Було зроблені висновки, що поширення ідеології тероризму є основним засобом включення до терористичних груп значної кількості громадян. Для розв'язання цієї проблеми застосовуються інформаційно-комунікативні технології для пропагування ідейних цілей і теоретичного аналізу насильницьких дій, створення недовіри до органів влади серед громадян, заохочення інших соціальних угруповань, робота яких частково або повністю відповідає інтересам терористичних груп із метою отримання окреслених ними цілей.

Ключові слова: тероризм, терор, загроза, ідеологія, прояви тероризму, терористичні акції.

Вступ. Проблема тероризму останнім часом стала об'єктом вивчення представників соціальних наук та політичних еліт і громадськості та становить дедалі більшу загрозу громадській і національній безпеці. Наростання боротьби за сфери впливу між різними соціальними силами, політичними ідеологіями, союзами, використання представниками політичних сил терористичних методів боротьби сьогодні є основною проблемою, що здійснює вплив на гармонійний розвиток соціуму.

Поглиблене вивчення у науці тероризму має важливе значення для знайдення основних напрямів боротьби з ним. Вивчення змісту тероризму та розгляд соціально-психологічних, економічних і політичних чинників, які впливають на нього, сприяють прогнозуванню його виникнення. Реалізація зазначених завдань оптимізує можливості вчасно уникати нові терористичні акти, проводити підготовку і здійснювати глобальні контртерористичні стратегії. Вивчення основних аспектів тероризму нині є актуальним і потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження теоретично-методологічних засад і вивчення окремих аспектів протидії тероризму здійснили такі українські та зарубіжні вчені, як В. Антипенко, Бенджамін Дженкінс, Я. Дашкевич, А. Дорошенко, В. Загладін, В. Крутов, В. Луков, Л. Мошкова, І. Шкурат, В. Кафтан, В. Кудрявцев, Д. Ольшанський, Раймон Арон, В. Тимошенко. Інші науковці, а саме: Ю. Авдєєв, О. Дмитрієв, О. Здравомислов, В. Іванов, М. Требін розглядали тероризм як соціально-політичне явище.

Поглиблене вивчення основних причин появи тероризму здійснено зарубіжними науковцями, такими як: У. Бек, Б. Гросскап, У. Лакер, С. Ломброзо, Б. Хоффман і Ш. Шмаль. У своїх дослідженнях ці вчені акцентують увагу на сутність держави у появі та виникненні тероризму, аналізують вплив політичних та економічних процесів на змістовність та орієнтованість терористичної діяльності.

На основі детального аналізу необхідно зазначити, що нині немає досліджень про сучасний тероризм, його філософських аспектів, ідеології та форм прояву.

Мета статті: аналіз сучасного тероризму: філософія, ідеологія та форми прояву.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовувалися філософські, загальнонаукові методи дослідження, а саме: аналіз і синтез, критико-конструктивний метод, порівняльний метод, філософський аналіз.

Результати дослідження. Вивчаючи феномен тероризму, зазначимо, що це небезпечна діяльність на суспільному рівні, для якої характерним є чітко усвідомлене, цілеспрямоване використання насильства за рахунок тримання заручників, вчення підпалів, убивств, проведення жорстоких тортур, залякування людей і представників влади та здійснення інших дій, які завдають шкоду здоров'ю чи життю населення або провокації [4]. До основних складових частин, котрі описують феномен тероризму, належить: прояв насильницьких дій, зазвичай збройного нападу; вчинення чи погроза щодо спричинення шкоди здоров'ю індивіда, заподіяння матеріальних і моральних збитків; позбавлення життя населення чи загроза цього.

Філософія сучасного тероризму не відповідає положенням природного права й основним засадам позитивного права, крім того, не співвідноситься із природно-правовою та позитивно-правовою теорією. Світоглядним підґрунтям тероризму є квазіфілософія, яка безпідставно прагне стати філософією, орієнтованою на загальнолюдські цінності, а в реальності становить приховане філософування, що основним завданням на світоглядному рівні вбачає забезпечувати обслуговування різних політичних програм. Ця квазіфілософія характеризується спотворенням положень Божого права та, будучи реалізована терористичними методами, заявляє про себе як таку, що не належить ні до позитивного, ні до природного права.

Надання чіткого трактування поняття «тероризм» є проблемою у зв'язку із тим, що сьогодні існує більше 100 визначень цього явища, які не погодила жодна міжнародна спільнота як загальноприйняте.

Розглядаючи дії й основні ознаки складів терористичних злочинів, зазначені у Кримінальних кодексах країн – учасників СНД, вчений В. Ємельянов пропонує таке трактування тероризму: це публічно реалізовані небезпечні дії або погрози на загальному рівні, орієнтовані на залякування людей із метою прямої або непрямой дії на прийняття різного характеру рішень або скасування його за вимаганням терористів [3, с. 233].

Ю. Антонян визначає тероризм як насильство, яке включає загрозу іншого, ще глобальнішого прояву насильства з метою викликати тривогу, створити паніку, знищити або зламати порядок на державному чи суспільному рівні, змусити ворога схвалити необхідне їм рішення, втілити зміни у політичній сфері та ін. [1].

У своїх наукових працях С. Зелінський охарактеризував зміст тероризму нині. Він зазначає, що протягом усього часу прояву тероризм зазнав змін змістового наповнення та форм, але сенс залишився тим самим: застосування насильства або використання погрози з метою реалізації мети політичного, релігійного характеру, за наявності залякування публічної влади та соціума [5, с. 40].

Вчений М. Стрімска окреслює сучасний тероризм як аргументований метод реалізації радикального насильства, основною метою якого є отримання відповідного психічного стану. Для сучасного тероризму ключовою властивістю є комунікативність, а саме об'єднання насильницьких дій із політичним повідомленням, котре здебільшого є диференційованим, враховуючи різноманітні галузі цільової публіки. Його складовою частиною може бути як активне та постійне залякування, тероризування та підбивання людей, спільників і тих осіб, які прагнуть наслідувати терористів. Сучасний тероризм відрізняється від зазначених вище видів тероризму тим, що застосовується крайнє насильство, спрямоване на спеціально формування відповідного психічного стану [8].

З позиції О. Шамари, поняття «тероризм» необхідно відокремити від небезпечних дій, заподіяних суспільству представленими злочинами, зазначеними у ст. 258–258-5 Кримінального кодексу України, які згідно зі ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» включають термін «терористична діяльність» [10, с. 433]. Крім того, необхідно відрізнити поняття тероризму від терору, останній трактується як політика вчинення залякування, придушення політичного ворога за допомогою використання насильницьких засобів [9].

Аналізуючи Закон України «Про боротьбу з тероризмом» № 638-IV від 20 березня 2003 р., зауважимо, що в ньому надане таке визначення тероризму: це суспільно небезпечна діяльність, яка базується на вчиненні насильства на чітко усвідомленому, плановому використанні насильства через захоплення заручників, вчення підпалів, вбивств, здійснення тортур, залякування всього населення та представників державної влади з метою досягання окреслених терористами цілей [4].

Окреслені вище конкретні дії можуть створити атмосферу небезпеки, тривогу, дестабілізувати ситуацію у країні. Зазвичай всі терористичні акції мають спільні риси: прояв або погрозу насильства. Здебільшого це відбувається через пред'явлення чітко визначених вимог зі сторони терористів, а насильство з їх сторони сфокусоване насамперед проти цивільних об'єктів. Спонукальні мотиви характеризуються політичною спрямованістю. Усі терористичні акції здійснюються з метою акцентування уваги населення. Виконавці – зазвичай члени організованих груп, на відміну від інших злочинців, беруть на себе відповідальність за вчинені акції. І, нарешті, сама акція покликана впливати, виходячи за межі заподіяння безпосередніх фізичних втрат.

До головних ознак цього небезпечного злочину належить посягання на мирний розвиток і принципи міжнародного права, у виникненні небезпеки, яка загрожує життю представників політичних сил і державних діячів, значної кількості населення, що під страхом загибелі, катувань, фінансових втрат здійснюють проти бажання вчинки, якщо терористичні акції не отримують відповідного опору.

Зауважимо, що сучасний тероризм реалізується як боротьба у формі насильства, котра є плановою й ідеологізованою. Крім того, жертвами терору можуть бути випадковими або чітко обраними. Терористичний акт виконує функції залякування визначеної категорії осіб або пропаганди ідей терористів. Відомо, що терористичну діяльність можуть здійснювати групи, організації й окремі особи.

Нині прийнята класифікація на основі видів прояву тероризму, а саме: бойовий, соціально-політичний і кримінальний. Коротко охарактеризуємо їх. Бойовий тероризм – це особливий виду збройних дій, характеризується як прояв низького рівня збройного конфлікту. Кримінальний тероризм базується на кримінальній основі та трактує тероризм як один із видів кримінального злочину.

На наш погляд, необхідно акцентувати увагу на соціально-політичному тероризмі, що розглядається як вид політичної боротьби та створюється на базі соціально-політичного протесту. Основою його є затягування протягом тривалого часу розв'язання соціальних проблем і суспільних суперечностей. Загалом до терористичної боротьби ведуть соціально-політичні, територіальні, світоглядні та національні конфлікти.

Визначено, що національний (реалізується за етнічною ознакою), територіально-сепаратистський (здійснюється національно-політичними групами меншостей, які борються за незалежність, самостійність території, де вони мешкають) і світоглядний є різновидами соціально-політичного тероризму.

Світоглядний (ще називається ідеологічним) тероризм реалізується на основі принципового непогодження з чинними у сучасному соціумі нормами та відносинами. До цього напрямку входить насамперед релігійний тероризм, який прийнято поділяти на сектантський і фундаменталістський.

Крім того, необхідно зазначити, що сьогодні терористичні групи активно застосовують засоби масової інформації та практично реалізують спеціальні інформаційно-комунікативні технології. У зв'язку з цим відбулася глобалізація тероризму, який несе загрозу всьому світу [7].

Зауважимо, що тероризм включає в себе відповідні риси, такі як: чітка стратегія дій, яка базується на принципах вчинення насильства, проведення репресій; залякування вбивствами та тортурами; розроблена політика терору та її реалізація, спрямована на ворога, але переважно – на здійснення терору над значною кількістю населення, яка не бере участі у конфліктах, для того, щоб ворог почав приймати необхідні для терористів рішення; відповідний метод, за рахунок якого певна група або політична партія хоче досягти зазначені нею мети за допомогою застосування насильницьких дій; небезпечний спосіб політичної нестабільності соціуму.

Тож можна узагальнити, що фундаментом і змістом тероризму є залякування ворогів, реалізація або прояв загрози використання насильства.

Нині склалася думка про те, що терористи застосовують ідеологію з метою вигородити себе від проведених терористичних актів. Визначено, що більшість терористів не цікавить ідеологія, їм не властива чітка програма дій та усвідомлених цілей, тобто вони вчиняють дії імпульсивно та не обдуманно [6, с. 8].

Але бувають випадки, коли ідеологія є тільки прикриттям справжніх дій терористичних груп. У такому значенні ідеї піддаються зміні, і цілі, поставлені на перших етапах, просто забуваються. Тому ідеологія зазнає змін залежно від простору, в якому вона функціонує, але є такі терористичні організації, дії яких побудовані на основі світоглядних аспектів, і їм не властиві зміни.

Відповідно до цього ідеологічно аргументованими є переважно дії націоналістичних і сепаратистських терористичних угруповань, а боротьба з ними є не успішною та дуже складною.

Крім того, більшість вчених зазначають, що ядром ідеологічних положень тероризму є радикально-консервативний і радикально-революційний екстремізм. За допомогою екстремізму, котрий підпитує тероризм духовно й ідейно, забезпечує його розвиток і функціонування. Відмінні риси цієї практики від терористичних дій полягають у тому, що терорист завжди прагне завершити почату роботу, а екстреміст може на середині зупинитися [9].

Отже, фокусування на ідеології тероризму є важливим у зв'язку із тим, що спонукає детально визначити невідомі з інших позицій явища. На основі цього більшість вчених зазначають, що, аби уникнути тероризму, необхідно заборонити поширювати його ідеології [7, с. 48].

Нині в усьому світі є тенденція залучення у терористичні групи громадян та активної молоді. Це здійснюється за допомогою поширення серед молодих людей відповідної літератури, відео- й аудіоматеріалів, у яких висвітлюється ідеологія тероризму, що у майбутньому може реалізуватися у здійсненні терористичних актів як одного головного засобу отримання поставлених терористичних цілей.

До відмінних ознак сучасного тероризму, що несуть справжню загрозу національній безпеці країнам світу, належать: розвиток керівних органів на міжнародному та регіональному рівнях із метою розв'язання проблемних питань організації терористичної діяльності, підготовки та реалізації чітких операцій, забезпечення налагодження співпраці між окремими групами та представниками акцій; розповсюдження антиурядових настроїв у соціумі для результативної боротьби за вплив і владу; втілення у суспільно-політичні, економічні та силові сфери; зосередження фінансових і матеріальних ресурсів у руках терористичних

груп на основі співпраці тероризму з торгівлею зброєю та наркобізнесом; застосування та побудова конфліктних і кризових ситуацій із метою розповсюдження свого впливу.

Отже, можемо підсумувати, що на активність сучасного тероризму впливають соціально-етнічні, релігійні та територіальні конфлікти, допущені помилки в економічній сфері, ідеології та правозастосовній практичній галузі.

На поширення тероризму в українській державі впливає корупція, криміналізація життя на державному та суспільному рівні, не дотримання населенням чинного законодавства України та інші чинники неблагополуччя, що збільшують ризик реалізації тактики терору для вирішення соціальних конфліктів.

Крім того, основою терористичної діяльності сьогодні в Україні є недоліки в економічній сфері, які зумовили низький рівень виконання соціальних програм, підвищення тіньового сектора економіки, що призвело до глибокого розшарування суспільства та прояву невдоволення серед громадян.

Висновок. Нині поширення ідеології тероризму як основного засобу включення до терористичних груп значної кількості громадян постійно збільшується. Застосовуються інформаційно-комунікативні технології для пропагування ідейних цілей і теоретичного аналізу насильницьких дій, створення недовіри до органів влади серед громадян, заохочення інших соціальних угруповань, робота яких частково або повністю відповідає інтересам терористичних груп із метою отримання окреслених ними цілей.

Рівень терористичної небезпеки в українській державі, що підвищився внаслідок соціально-економічного неблагополуччя та нестійкості політичної сфери, призвів до виникнення терористичних загроз. Основним кроком має бути вчасне вирішення соціально-політичних причин виникнення тероризму. Сьогодні Україна бере активну участь у роботі міжнародних структур стосовно запобігання тероризму згідно з укладеними міжнародними угодами. Таким чином, міжнародна співпраця, спрямована на боротьбу з тероризмом, має бути побудована на цілісному розумінні змістовного наповнення загроз тероризму, загальних цінностях, повній довірі, подібних рис щодо правового забезпечення з метою уникнення загроз глобального тероризму на всіх рівнях загалом.

У зв'язку із тим, що у сучасних умовах загроза тероризму є глобальною проблемою, необхідно розробити нові законодавчі документи, які би контролювали роботу антитерористичної системи на загальнодержавному рівні з метою усунення наслідків тероризму та його попередження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонян Ю.М. Тероризм: Криминологическое и уголовно-правовое исследование. Москва : Щит-М., 1998. 305 с.
2. Белянська В. Етатистський тероризм Т. Гоббса в ідеологічному контексті сучасних терористичних організацій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2013. Вип. 11. С. 67–72.
3. Ємельянов В. П. Терористичний акт: загальне поняття, відмежування від суміжних злочинів та шляхи вдосконалення складу злочину. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2015. № 1 (4). С. 233–244.
4. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. № 638- IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 25. Ст. 180.
5. Зелінський С.А. Політичний тероризм як соціально-правове явище. *Актуальні проблеми держави та права*. Вип. 6. Ч. II. 1999. С. 40.
6. Кучерук М.М. Протидія тероризму в рамках сучасного міжнародного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11; Інститут законодавства Верховної ради України. Київ, 2017. 20 с.
7. Леонов Б.Д. Запобігання тероризму: криминологічний аспект : монографія. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2015. 435 с.
8. Стрімська М. Політичний тероризм: проблеми його визначення. *Політологічний часопис*. 1994. № 2. С. 39–51.
9. Ткач В.Ф. Сучасний тероризм: тенденції, вияви, виклики та загрози для України. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 3 (36). С. 12–17.

10. Шамара О.В. Національне законодавство у сфері боротьби з тероризмом: можливі шляхи вдосконалення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 433–445.

REFERENCES

1. Antonyan, Yu.M. Terrorizm (1998). *Kriminologicheskoe i ugolovno-pravovoe issledovanie*. [Terrorism: Criminological and Criminal Law Research] Moscow : Shhit-M [in Russian]
2. Belianska, V. (2013) Etatystyky teroryzm T. Hobbsa v ideolohichnomu konteksti suchasnykh terorystychnykh orhanizatsii [Etatist Terrorism of T. Hobbes in the ideological context of contemporary terrorist organizations]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 22: Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin*, 11, 67–72. [in Ukrainian]
3. Yemelianov, V.P. (2015). Terorystychnyi akt: zahalne poniattia, vidmezhuvannia vid sumizhnykh zlochyniv ta shliakhy vdoskonalennia skladu zlochynu [Terrorist act: the back room of the witness, interconnecting from the summons and paths to the depth of the warehouse]. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnogo prava Ukrainy*, 1(4), 233–244. [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrainy 2003 “Pro borotbu z teroryzmom” vid 20.03.2003 roku № 638- IV. [Law of Ukraine “On the fight against terrorism”]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 25, 180. [in Ukrainian]
5. Zelinskyi, S.A. (1999) Politychnyi teroryzm yak sotsialno-pravove yavyshe. [Political terrorism as a social and legal phenomenon]. *Aktualni problemy derzhavy ta prava*, 6(2), 40. [in Ukrainian].
6. Kucheruk, M.M. (2017). Protydiia teroryzmu v ramkakh suchasnoho mizhnarodnoho prava. [Anti-terrorism within the framework of current international law]: abstract of the dissertation of the candidate of legal sciences. 12.00.11; Instytut zakonodavstva Verkhovnoi rady Ukrainy. Kyiv [in Ukrainian].
7. Leonov, B.D. (2015). Zapobihannia teroryzmu: kryminolohichni aspekt. [Prevention of terrorism: a criminological aspect]. Kyiv: Vydavnychi dim “ArtEk”. [in Ukrainian].
8. Strimska, M. (1994) Politychnyi teroryzm: problemy yoho vyznachennia. [Political Terrorism: Problems of Political Terrorism]. *Politolohichni chasopys*, 2, 39-51. [in Ukrainian].
9. Tkach, V.F. (2015) Suchasnyi teroryzm: tendentsii, vyiavy, vyklyky ta zahrozy dlia Ukrainy. [Terrorism of the day: tendencies, vyiavy, wikliks and zagrozi for Ukraine]. *Stratehichni priorytety*, 3(36), 12–17.
10. Shamara, O.V. (2012). Natsionalne zakonodavstvo u sferi borotby z teroryzmom: mozhlyvi shliakhy vdoskonalennia. [National Legislation in the Sphere of Fighting Against Terrorism: You can go to the full]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, 2, 433–445. [in Ukrainian]

Furkalo Victoria Stanislavivna

Candidate of Philosophical Sciences,
Assistant professor at the Department of Social and Legal Disciplines
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
2, Sadova str., Uman, Cherkasy region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0502-3207

Furkalo Volodymyr Isakovych

Candidate of Philosophical Sciences,
Assistant professor at the Department of Social and Legal Disciplines
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
2, Sadova str., Uman, Cherkasy region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4707-6788

FAST TERRORISM: PHILOSOPHY, IDEOLOGY AND FORM I WILL EXPLORE

The statty of representations has a terrible terrorism: philosophy, ideology and basic forms of its manifestation. It is analyzed scientifically, take a look at the phenomenon of terrorism.

Actuality of the Problem. *In-depth study of the science of terrorism is important for finding the main directions of combating it. The study of the content of terrorism and consideration of socio-psychological, economic and political factors that affect it help to predict its occurrence. The implementation of these tasks optimizes opportunities to avoid new terrorist acts in a timely manner, to prepare and implement global counter-terrorist strategies. The study of the main aspects of terrorism is relevant today and requires detailed study.*

The purpose. *Analysis of the morbid terrorism: philosophy, ideology and manifest form.*

Methods of research. *To achieve this goal, philosophical, general scientific research methods were used. Namely: analysis and synthesis, critical-constructive method, comparative method, philosophical analysis.*

Received results. *It is determined that the main features of this dangerous crime include encroachment on peaceful development and the principles of international law, in the emergence of a threat to the lives of political forces and statesmen, a large number of people who commit acts against death for fear of death, torture and financial loss, if at the same time terrorist actions do not receive the corresponding resistance.*

The basis of the form of manifestations of terrorism, namely: combat, socio-political and criminal, is considered and their characteristics are given.

Emphasis is placed on the fact that nowadays there is a tendency all over the world to involve citizens and active youth in terrorist groups, which is carried out by distributing relevant literature, video and audio materials among young people, which cover the ideology of terrorism, which in the future may be implemented in the commission of terrorist acts as one of the main means of obtaining the set terrorist goals.

Conclusion. *As a result of the study it was concluded that the spread of the ideology of terrorism is the main means of inclusion in terrorist groups of a large number of citizens. To solve this problem, information and communication technologies are used to promote ideological goals and theoretical analysis of violence, encouraging other social groups whose work is partially or fully in the interests of terrorist groups in order to obtain the goals outlined by them.*

Key words: *terrorism, terror, threat, ideology, manifest terrorism, terrorist actions.*